

Tämä hanke on saanut rahoitusta Euroopan Unionin Horizon tutkimus- ja innovaatio -ohjelmasta hankesopimuksella No 101212794

Päiväkotipihojen luonnonmukaistaminen: toimivat ratkaisut ja haasteet -verkkotyöpaja 25.8.2025

SMARTER-hanke

Kooste ryhmätyökeskusteluista

Taulukko 1 Hyvät ja huonot kokemukset sekä ratkaisuja niihin

MATERIAALI TMS.	<i>Hyötyjä / hyviä kokemuksia</i>	<i>Haasteita</i>	<i>Ratkaisuja</i>
<i>Turvahake</i>	Pidetty Voi tehdä kasoja ja liikutella Toimii turva-alustana	Kulkeutuu väärin paikkoihin Ei esteetöntä Voi houkutella eläimiä	Rakennusten ympärillä kovempia materiaaleja ja kauemmas edetessä ”pehmenevät” Rajataan aidalla alue, jolla haketta Joillekin leikkivälineille taataan esteetön pääsy
<i>Irtomateriaalit yleisesti</i>	Kivituhka voi olla hyvä	Rinteet haastavia Hinta Kulkeutuminen väärin paikkoihin	Hybridinurmi (tekonurmi + multaa rei’issä, josta kasvaa oikeaa nurmea) Myös turva-alustat kuluvat Mäissä aidoitus talvella
<i>Tekonurmi / kumipohjaiset pinnat</i>	Kestävä Esteetön Helppohoitoinen	Muuttuu mikromuoviksi Kuumenee todella voimakkaasti	Vaalea väri parempi kuumenemisen kannalta
<i>(Turva)hiekkä, hiekkakenttä</i>	Hiekkalaatikko ei vaadi keinoturva-alustaa ympärilleen Hiekka mahdollistaa kaivelun	Turvahiekka kovettuu helposti Jos kulkeutuu asfaltille yms., liukastumiset Kulkeutuu helposti sisälle	Hiekka hyvä leikkivälineiden alla
<i>Asfaltti</i>	Kestävä	Kuumenee	

Tämä hanke on saanut rahoitusta Euroopan Unionin Horizon tutkimus- ja innovaatio -ohjelmasta hankesopimuksella No 101212794

Turvaneliöt (ruoho kasvaa läpi) Nurmikko	Potkulautailu ja pyöräily onnistuu -> liikennekasvatus	Kaatumisen kannalta ikävä Hulevedet		
	Liiduilla piirtely onnistuu			
	Hyvä hybridiratkaisu	Hinta		
	Kestävämpi kuin pelkkä ruoho			
	Pysyy viileänä Sitoo kosteutta / hulevesiä	Kuluu herkästi Mutaisuus	Laaduissa eroja -> pelinurmi kestävämpää Riittävän iso alue, jolloin kulutus tasaantuu Toimintapaikkojen vaihtelu nurmikolla	
Kasvit ja istutukset	Voivat olla osana leikkejä Tarjoavat piilopaikkoja Viilennys Marjapensaat, hedelmäpuut, kasvihuoneet osana kasvatusta Voi käyttää aitoina	Myrkyllisyys & allergiat huomioitava Voi heikentää näkyvyyttä	Esim. voikukat aliarvostettua Puolikaaret tms. joissa piilomahdollisuus, mutta osittainen näkyvyys säilyy	
	Luonnon (pohja)materiaalit	Kunta, metsänpohja hyviä Leikkiminen irtomateriaaleilla (kävyt, kivet, kepit) Pysyvät viileämpinä	Hinta Juurtuminen vie aikaa Kuntan kuluminen	Toimii leikkeihin tarkoitettujen kasvustojen alla Vanhojen kantojen jättäminen
	Pinnanmuotojen vaihtelu	Motoriikan kehittyminen Innostaa leikkiin (ei turhautumista) Mahdollisuus ”riskileikkiin”	Irtomateriaalit hankalia mäissä Pohjan kuluminen	Kulun ohjaaminen eri puolilta mäkeä Köysi avuksi ylös kiipeämiseen, jolloin pohja voisi kulua vähemmän
	Reitit	Pitkospuut Kunttapohja		

Tämä hanke on saanut rahoitusta Euroopan Unionin Horizon tutkimus- ja innovaatio -ohjelmasta hankesopimuksella No 101212794

<i>Hulevesien johtaminen kouruilla istutuksille tai leikkiin</i>	Pyöräilylle maalattuja teitä		
	Mahdollistaa vesileikit (lapsille mieluisia) Esim. hulevesipuro rännistä ränniin	Veden laatu (jos ”seisoo”) voi olla terveysriski Hukkimisriski Jäätyminen talvella Vaatii enemmän vahtimista Kaivojen tukkeutuminen (esim. hiekka) Rakennusvauriot (jos lähellä rakennusta)	Määräyksien / asetusten kriittinen tarkastelu ja mahdollisesti loivennus Sijoitus kauemmas rakennuksista
<i>Vesipostit</i>	Mahdollistaa vesileikit (lapsille mieluisia) Mahdollistaa kasvien/istutusten kastelun	Ilkivalta / väärinkäyttö Kura ja lika	Mahdollisuus sulkea vesiposti sisältä käsin Sijoittelu lähelle istutuksia -> kastelukäyttö
<i>Vesialtaat Markiisit ym. rakennetut varjot (myös rakennusten varjo)</i>	Hellesäällä suosikki	Ei voi olla syvä	
	Kaukosäätimellä ohjattavat markiisit näppäriä Rakennukset voivat varjostaa hyvin (asemakaava) Paviljongit/ pergolat (mahdollistavat myös muuta toimintaa)	Vaikeuttaa pihahuoltoa Lisää ”rakennettua” ympäristöä Ilkivalta Ylläpito: säilyttäminen talvella, kasaaminen tuulisella säällä Varjo melko pieni eikä aina osu oikeaan kohtaan Purjekankaiden repeily Veden kerääntyminen päälle	Ohjemitoukset (esim. Lahden malli) shademapp -sovellus varjostuksen suunnitteluun
<i>Puusto</i>	Viilennys Ilman laatu parempi Melua vähemmän Esteettisyys Kiipeily	Kestää kauan ennen kuin sopii kiipeilyyn / kestää lasten käyttöä Juurien suojelu hankalaa piharemonttien aikana Säästämisen kustannukset	Olemassa olevan puuston säilytys Istutettavat puut tuodaan riittävän isoina pihaan

Tämä hanke on saanut rahoitusta Euroopan Unionin Horizon tutkimus- ja innovaatio -ohjelmasta hankesopimuksella No 101212794

	Juuret sitovat myös maata -> vähemmän kulumista		Paju kasvaa nopeasti ja kestää käyttöä -> tunnelit ja majat
<i>Niityt</i>	Monimuotoisuus Esteettisyys Lapset voivat osallistua istuttamiseen	Käärmeet, punkit Kuluu herkästi	Punkkitarkastukset, pitkähihaiset/lahkeiset vaatteet
<i>Metsät</i>	Kiipeilymahdollisuus Tasa-arvoisuus (mahdollisuus luontokontaktiin)	Aitaaminen, jos tiheässä käytössä	Hyvä jos olisi pihan vieressä Metsäretket riittävän usein -> kaikkea ei tarvitse löytää pihasta
<i>Kasvatuslaatikot</i>	Tykättyjä Myös muu viljelymahdollisuus	Kastelu loma-aikoina	Vesipiste lähellä Pyörät alle, jolloin voi liikutella
REUNAEDOT			
<i>Vanhempien asenteet</i>		Turvallisuushuolet Likaisuus	Keskustelu Asennevaikuttaminen (esim. esittelyvideo metsä-eskarista Kouvolassa) Liikkumisen ja motoriikan kehittymisen korostaminen (ei vain turvallisuuden) Korostetaan, että myös liian steriili ympäristö haitallinen Sovitut yhteiset toimintatavat (märkäeteiset, vaatteiden pesu)
<i>Tiedonkulku</i>	Yhteiset linjaukset / ohjeistukset	Tietokatkokset (luvataan säilyttää puut, mutta kuitenkin	Riittävän paljon keskustelua teknisen osaston /

Tämä hanke on saanut rahoitusta Euroopan Unionin Horizon tutkimus- ja innovaatio -ohjelmasta hankesopimuksella No 101212794

		hakataan piharemontin yhteydessä)	toteuttajan ja varhaiskasvatuksen välillä
<i>Pihan koko</i>	Isolla pihalla puuston säilyttäminen helpompaa, juurivaurioita vähemmän	Isolla pihalla paljon käyttöä -> myös kulutus suurta Kasvavissa kaupungeissa tilaa vähemmän	Mitoitukset ja niiden noudattaminen
<i>Käsitykset hyvästä pihasta</i>	Sinivierpiha (eli vesielementti aina mukana) Monipuolisuus myös henkilökunnalle mieluisaa	Vaihtelevat ammattiryhmittäin Vaihtelevat iän mukaan (aikuiset ja lapset) Pienet vs isommat paikkakunnat	Keskustelu suunnitteluvaiheessa Yhteisen ymmärryksen etsiminen Tutustuminen hyviin esimerkkeihin ulkomailta (esim. Hollanti, Berliini, Lund) Kuntarajat ylittävää keskustelua

Oppeja / toivottuja muutoksia:

- Pihan tärkeyttä tulee korostaa, myös ammattilaisten parissa (ei vain rakennuksia / sisätiloja)
- Lapsilähtöisyys: kokonaisuudessa huomioitu tarinallisuus, toiminnallisuus, maan kaivelu ja ympäristön tutkiminen, vesileikit, piiloleikit, mielikuvituksellisuus, riskileikit
- Monipuolisuus alustamateriaaleissa (kaikissa ongelmansa, sopivat eri toimintoihin)
- Kestävä ajattelu: kaikkea ei tarvitse tehdä kerralla, uskallus jättää rakentamatta/koskematta ja säästää olemassa olevaa
- Turvallisuudessa menty yli (esim. kivet tai ruoho nähdään riskinä)

Tämä hanke on saanut rahoitusta Euroopan Unionin Horizon tutkimus- ja innovaatio -ohjelmasta hankesopimuksella No 101212794

- Kaupunkien omat ohjeistukset tärkeitä
- Luontopohjaiset ratkaisut eivät pysyviä -> etukäteen voi miettiä, mitä tehdään, kun esim. puu lahoaa
- Jostain joutuu aina tinkimään
- Mille vuosikymmenelle suunnittelua tehdään? esim. Helsingissä 2050 sääennusteet käytössä.
- Pihan varjostus tärkeää, riskinä että jäädyään sisälle, jos piha liian paahteinen

Suunniteluun kaivataan mukaan tai ainakin vahvemmin:

- lapset (päiväkoti-ikäiset ja isommat)
- tahot, mistä luonnonmukaista materiaalia voisi saada kätevästi, myös täydentävästi
- päiväkodin henkilökunta
- liikkumisen asiantuntijat
- biologit, puutarhurit
- muut (ilta)käyttäjät, joilla kokemusta ko. paikasta
- prosessit: hyvät käytänteet suunnittelijoille, maankäyttö ja asemakaavoitus (puusto)
- päättäjät
- osallistaminen läpi suunnitteluketjun